

جمهوری اسلامی ایران

Islamic Republic of Iran

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی

۱۷۰۰۰

چاپ اول

ISIRI-ISO/IEC

17000

1st.edition

Identical with

ISO/IEC 17000 : 2004

ارزیابی انطباق -
واژگان و اصول عمومی

Conformity assessment -
Vocabulary and general principles

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

خیابان ولیعصر، ضلع جنوبی میدان ونک، پلاک ۱۲۹۴، صندوق پستی: ۶۱۳۹-۱۴۱۵۵ تهران -

تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۸۸۸۷۱۰۳ و ۸۸۸۸۷۰۸۰

کرج - شهر صنعتی، صندوق پستی ۱۶۳-۳۱۵۸۵

تلفن: ۸-۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶۱)

دورنگار: ۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶۱)

standard@isiri.org پیام نگار:

www.isiri.org وبگاه :

بخش فروش، تلفن: ۲۸۱۸۹۸۹ (۰۲۶۱) ، دورنگار: ۲۸۱۸۷۸۷ (۰۲۶۱)

بها: ۳۶۲۵ ریال

Institute of Standards and Industrial Research of IRAN
Central Office: No.1294 Valiaser Ave. Vanak corner, Tehran, Iran
P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran
Tel: +98 (21) 88879461-5
Fax: +98 (21) 88887080, 88887103
Headquarters: Standard Square, Karaj, Iran
P.O. Box: 31585-163
Tel: +98 (261) 2806031-8
Fax: +98 (261) 2808114
Email: standard @ isiri.org.ir
Website: www.isiri.org
Sales Dep.: Tel: +98(261) 2818989, Fax.: +98(261) 2818787
Price:3625 Rls.

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود. پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بینالمللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization Internationale de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد «ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی»

رئیس:

کلانتر معتمدی - سید محمد حسین
(فوق لیسانس مهندسی صنایع - مدیریت
سیستم و بهره وری)

سمت و/ یا نمایندگی

نائب رئیس نظام تأیید صلاحیت ایران و مشاور رئیس
موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

دبیر:

طهماسبی افشار - منیژه
(لیسانس علوم تغذیه)

کارشناس مسئول موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی
ایران

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

استیری - اصغر
(لیسانس مهندسی صنایع)

مدیر عامل شرکت مهندسی الکا صنعت سامانه

اشرف جهانی - آرزیتا
(لیسانس علوم تغذیه)

کارشناس مسئول موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی
ایران

اکبری حقیقی - رضا
(لیسانس مهندسی صنایع)

کارشناس انجمن مدیریت کیفیت ایران

پور حسین - مجید
(فوق لیسانس تولید)

مدیرعامل شرکت بهین کیفیت پرداز

خلیلیان - خلیل
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

کارشناس ارشد شرکت مهندسی و بازرسی فنی ایکا

رسولی - حسنعلی
(لیسانس مهندسی مکانیک)

مدیر پروژه شرکت آرایه سیستم

روزبه - میر محمد
(دکترای مدیریت و توسعه سازمانی)

رئیس هیئت مدیره جامعه کیفیت ایران

کارشناس مسئول موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی
ایران

عاصی - پرویز
(لیسانس مهندسی مکانیک)

مدیر بخش خدمات تخصصی و سلامت شرکت گروه
کارشناسان ایران

عرفانیان تقوی - علیرضا
(لیسانس شیمی کاربردی)

معاون اداره کل نظارت بر اجرای سیستم های کیفیت
موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

قنواتی - علی
(لیسانس مهندسی مکانیک)

مشاور معاونت برنامه ریزی و تدوین استاندارد موسسه
استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

هوسپ سرکسیان - هوسپ
(لیسانس مهندسی برق)

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ج	آشنایی با مؤسسه استاندارد
د	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ز	پیشگفتار
ح	. مقدمه
۱	۱ دامنه کاربرد
۱	۲ اصطلاحات عمومی مربوط به ارزیابی انطباق
۴	۳ اصطلاحات پایه
۵	۴ اصطلاحات ارزیابی انطباق مرتبط با مرحله انتخاب و مرحله تعیین (به شکل الف رجوع شود)
۶	۵ اصطلاحات ارزیابی انطباق مرتبط با مرحله بازنگری و تأیید انطباق (به شکل الف رجوع شود)
۷	۶ اصطلاحات ارزیابی انطباق مرتبط با بازبینی (به شکل الف رجوع شود)
۸	۷ اصطلاحات مرتبط با ارزیابی انطباق و تسهیل در تجارت
۱۲	پیوست الف (برای آگاهی) اصول ارزیابی انطباق
۲۰	پیوست ب (برای آگاهی) اصطلاحات مرتبط تعریف شده در سایر مدارک
۲۲	کتابنامه
۲۴	فهرست الفبائی (فارسی به انگلیسی)
۲۷	فهرست الفبائی (انگلیسی به فارسی)

پیشگفتار

استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۰۰ با عنوان " ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط توسط مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تهیه و تدوین شده و در شصت و سومین اجلاس کمیته ملی استاندارد مدیریت کیفیت مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۶ مورد تصویب قرار گرفته است ، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران ، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ ، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود .

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت . بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی ایران استفاده کرد ، مگر آنکه در استاندارد به صورت دیگری مشخص شده باشد.

این استاندارد ملی بر مبنای استاندارد بین المللی زیر تدوین شده و معادل آن به زبان فارسی است :

ISO/IEC 17000 : 2004 Conformity assessment –Vocabulary and general principles

♦ مقدمه

۱-۰ اصطلاحات و تعاریف مربوط به ارزیابی انطباق

راهنماهای ISO و ISO/IEC و به تازگی استانداردهای بین المللی که بطور عام به فعالیتهای ارزیابی انطباق مربوط می شوند مانند آزمون ، بازرسی و انواع گوناگون گواهی کردن توسط گروههای کاری " کمیته ارزیابی انطباق" (CASCO)^۱ سازمان بین المللی استاندارد تدوین شده اند . برای سالهای زیادی مدرک ISO/IEC Guide 2 که آخرین بار در سال ۱۹۹۶ تجدید نظر شده است حاوی واژگان اصلی ارزیابی انطباق شامل تعداد معدودی اصطلاحات و تعاریف بود که در ابتدا به منظور تسهیل ارتباطات و درک موارد مربوط به گواهی کردن محصول بر طبق استاندارد های مربوط به کالاهای ساخته شده سنتی گرد آوری شده بود .

در سال ۲۰۰۰ کمیته CASCO تصمیم گرفت اصطلاحات ارزیابی انطباق (بندهای ۱۲ تا ۱۷) را از مدرک ISO/IEC Guide 2 خارج کند و به جای آن یک واژه نامه مستقل تدوین نماید که در سری استانداردهای برنامه ریزی شده ISO/IEC 17000 و در نوشتن پیش نویس و تجدیدنظر راهنماهای مرتبط راحت تر قابل استفاده باشد . کارگروه شماره ۵ CASCO این استاندارد را تحت عنوان تعاریف ، با مشورت سایر گروههای کاری فعال CASCO تدوین کرده است تا بتواند به عنوان چارچوبی منسجم مفاهیم ویژه بیشتری را به طور اختصاصی تعریف نموده و با مناسبت ترین اصطلاحات ، بیان کند . اصطلاحات بیشتر در خصوص مفاهیم منحصر به فرد برای فعالیت های خاص ارزیابی انطباق مانند تائید صلاحیت ، گواهی کردن اشخاص و علائم انطباق در استاندارد بین المللی و یا راهنمای مرتبط به آن فعالیت وجود دارد . این استاندارد چنین مفاهیمی را شامل نمی گردد .

تا تجدید نظر انتشارات از پیش تدوین شده CASCO ، اصطلاحات مورد استفاده در متن آن مدارک معتبر می باشند و این استاندارد قصد باز نگری آنها را ندارد .

ارزیابی انطباق با سایر رشته ها مانند سیستم های مدیریتی ، اندازه شناسی ، استاندارد سازی و آمار در تعامل است . این استاندارد مرز ارزیابی انطباق را تعیین نمی کند و آن را به صورت انعطاف پذیر باقی میگذارد.

¹ - Committee on conformity assessment (Conformity Assessment Committee)

۲-۰ اصطلاحات و تعاریف مورد استفاده در خط مشی تجاری

بند ۷ شامل برخی اصطلاحات و تعاریف می‌گردد که به طور عمده از بندهای خارج شده مدرک ISO/IEC Guide 2 برای چندین مفهوم وسیع تر استخراج شده است. این اصطلاحات و تعاریف نه تنها برای استاندارد کردن کاربرد آنها توسط دست اندر کاران ارزیابی انطباق در نظر گرفته شده است، بلکه به سیاست گذاران مرتبط با تسهیل تجارت در چارچوب مقررات قانونی و معاهدات بین المللی هم کمک می‌کنند.

۳-۰ رویکرد کاری^۱ ارزیابی انطباق

اصطلاحات و تعاریف مشخص شده در این استاندارد، بویژه در ذیل بندهای ۴ و ۵ پذیرش رویکرد کاری توسط کمیته CASCO در نوامبر ۲۰۰۱ را انعکاس می‌دهند که زودتر از آن سال در گزارش نهائی گروه کاری مشترک CASCO و کمیته فنی شماره یک CEN/CENELEC^۲ توصیه گردیده بود. برای درک بهتر مفاهیم تعریف شده، گروه بندی و ارتباط آنها شرحی از رویکرد کاری در پیوست الف برای آگاهی آمده است.

۴-۰ انتخاب اصطلاحات و تعاریف

برخی از اصطلاحات مندرج در این استاندارد به مفاهیمی مربوط می‌شوند که تعریف آنها ضروری به نظر رسیده بود. در سایر موارد تصور می‌شد توضیح دادن آنها مفید است. بسیاری از اصطلاحات عمومی مورد استفاده برای متمایز کردن مفاهیم ارزیابی انطباق با زبان رایج با مفهومی جامع تر یا با یک گستره وسیع تری از معانی بکار رفته است. همچنین برخی از اصطلاحات در سایر واژگان استاندارد با تعاریف مختص زمینه ی کاربرد مرتبط به چشم می‌خورد. اصطلاحات تعریف شده در این استاندارد در یک فهرست الفبائی (انگلیسی به فارسی) درج شده است. استانداردهائی که سایر اصطلاحات مرتبط در آنها تعریف شده است در پیوست ب با فهرست

^۱ - Functional approach

^۲ - Comité Européen de Normalization / Comité Européen de Normalization Electrotechnique

الفبائی جداگانه آمده است که در ابتدا این فهرست شامل اصطلاحاتی است که مربوط به جنبه های اختصاصی ارزیابی انطباق به همانگونه که در سایر استانداردهای سری ISO/IEC 17000 تعریف شده است ، می گردد و سپس حاوی اصطلاحاتی است که هم در استاندارد ملی ایران به شماره ۴۷۲۳ تحت عنوان "واژه ها و اصطلاحات پایه و عمومی اندازه شناسی" سال ۱۳۷۸ و هم در استاندارد ایران- ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ وجود دارد ، درج شده است و عموماً در متون ارزیابی انطباق کاربرد دارد . در خصوص اصطلاحات "روش اجرائی" و "محصول" از تعاریف استاندارد ایران- ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ که در سایر تعاریف بسیار استفاده گردیده است در زیر بندهای ۲-۳ و ۳-۳ بازنویسی شده است.

۵-۰ تغییر در اصطلاحات

توجه به تغییرات مهم در اصطلاحات یا تعاریف آنها نسبت به ویرایش سال ۱۹۹۶ که در مدرک ISO/IEC Guide 2 تعریف شده بود ، معطوف شده است.

این استاندارد اصطلاح "انطباق" را به دلیل اینکه نیازی به تعریف آن در اینجا نیست شامل نمیگردد . اصطلاح "انطباق" نقش مهمی در تعریف عبارت "ارزیابی انطباق" ندارد . مفهوم عبارت "ارزیابی انطباق" به "برآورده شدن الزامات مشخص شده" مربوط می شود نه به مفهوم جامعتری از واژه "انطباق". تعریف اصطلاح "الزامات مشخص شده" در بند ۳-۱ آمده است . در زبان انگلیسی ، اصطلاح "compliance" و در زبان فارسی اصطلاح "مطابقت" برای متمایز کردن اقدامی که انجام آن الزام شده است بکار میرود (برای مثال سازمان از طریق منطبق نمودن چیزی و یا از طریق برآورده کردن یک الزام مقرراتی ، "مطابقت میدهد") .

تعریف استاندارد ایران- ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ از "محصول" (۳-۳) ، خدمات را به عنوان نوعی محصول شامل می گردد ، بنابراین استفاده از عبارت "محصولات و خدمات" دیگر صحیح نیست . بجای عبارت عام "موضوع استاندارد سازی"^۱ که در مدرک ISO/IEC Guide 2 بجای "محصول" فرایند یا خدمت" استفاده شده است ، در یادآوری ۲ از بند ۲-۱ با عبارت "مورد ارزیابی انطباق"^۲ به قصد ارجاع به واژه های محصول ، فرایند ، سیستم ، شخص یا نهادی که ارزیابی انطباق در مورد آنها اجرا شده ، بکار رفته است .

به جای "تضمین انطباق" ، اصطلاح "تائید انطباق" (۲-۵) برای فعالیت بیان کننده تضمین به صورت صدور یک "بیانیه انطباق" ، بکار رفته است .

¹ - Subject of standardization

² - Object of conformity assessment

اصطلاح " تائید صلاحیت " در حال حاضر فقط برای تائید انطباق در ارتباط با نهاد ارزیابی انطباق به کار می رود . بالعکس ، تعریف مندرج در مدرک ISO/IEC Guide 2 با کاربرد یکسان مربوط به گواهی کردن اشخاص می شد همانگونه که در استاندارد ISO/IEC 17024 مشخص شده است . در ادامه این تغییر ، اصطلاحات " نهاد ارزیابی انطباق " (۲-۵) و " نهاد تائید صلاحیت " (۲-۶) به طور جداگانه تعریف شده اند . اصطلاحات اختصاصی تر در خصوص تائید صلاحیت در استاندارد ISO/IEC 17011 تعریف شده است.

برای اجتناب از ابهام ، اصطلاح " نهاد " ^۱ در این استاندارد فقط در مواقع ارجاع به نهاد های ارزیابی انطباق یا نهاد های تائید صلاحیت به کار رفته است. در غیر اینصورت اصطلاح " سازمان " ^۲ به همان معنی کلی که در تعریف استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ آمده است ، میباشد . در زمینه ارزیابی انطباق ، اصطلاح اختصاصی تر تعریف مندرج در مدرک ISO/IEC Guide 2 از یک سازمان به عنوان نهادی مبتنی بر عضویت کاربرد ندارد.

¹ - Body

² - Organization

ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی

۱ هدف و دامنه کاربرد

این استاندارد اصطلاحات عمومی و تعاریف مرتبط با ارزیابی انطباق شامل تائید صلاحیت نهاد های ارزیابی انطباق و استفاده از ارزیابی انطباق را برای آسان سازی تجارت مشخص می کند . در پیوست الف شرحی از رویکرد کاری ارزیابی انطباق برای کمک بیشتر به کاربران ارزیابی انطباق ، نهاد های ارزیابی انطباق و نهاد های تائید صلاحیت مربوط به آنها در حوزه های کاری اختیاری یا مشمول مقررات قانونی آمده است .

این استاندارد در صدد آن نیست واژگانی برای کلیه مفاهیمی که ممکن است به استفاده از آنها در تشریح فعالیت های ویژه ارزیابی انطباق نیاز باشد ، تدوین نماید . اصطلاحات و تعاریف فقط در جایی که مفهوم تعریف شده از طریق استفاده از آن اصطلاح با زبان عامه قابل درک نبوده و یا در جایی که تعریف استاندارد فعلی مناسب نمی باشد ، داده شده است .

یادآوری ۱ یادآوری های اضافه شده به تعاریف خاص ، شفاف سازی یا مثال هائی را برای آسان کردن درک مفاهیم شرح داده شده ، ارائه میدهد . در موارد بخصوص ، یادآوری ها در استانداردهای معادل این استاندارد به دلایل زبان شناختی می توانند متفاوت باشند و یا یادآوری های بیشتری ارائه شود .

یادآوری ۲ اصطلاحات و تعاریف به صورت نظام مند در یک فهرست الفبائی ارائه شده اند . یک اصطلاح در یک تعریف یا در یک یادآوری که در مقوله دیگری تعریف شده است به صورت حروف پررنگ و با درج شماره بند همان مقوله در پرانتز ، نشان داده می شود . چنین اصطلاحاتی توسط تعریف کامل شان میتوانند جایگزین شوند .

۲ اصطلاحات عمومی مربوط به ارزیابی انطباق

conformity assessment

۱-۲ ارزیابی انطباق

اثبات اینکه الزامات مشخص شده (۳-۱) در رابطه با یک محصول (۳-۳) ، فرایند ، سیستم ، شخص یا نهاد برآورده شده است

یادآوری ۱ حوزه ارزیابی انطباق ، فعالیت های تعریف شده در بخش های دیگر این استاندارد از قبیل **آزمون** (۲-۴) ، **بازرسی** (۳-۴) و **گواهی کردن** (۵-۵) و نیز **تائید صلاحیت** (۵-۶) **نهاد های ارزیابی انطباق** (۲-۵) را شامل میگردد .

یادآوری ۲ عبارت "مورد ارزیابی انطباق" یا واژه "مورد"^۱ که در این استاندارد استفاده شده است ، هر گونه مواد خاص ، محصول ، تاسیسات ، فرایند ، سیستم ، شخص یا نهادی که در خصوص آن ارزیابی انطباق اجرا شده است را در بر میگیرد . خدمت در تعریف محصول نهفته است (به یادآوری ۱ از بند ۳-۳ رجوع شود) .

۲-۲ فعالیت ارزیابی انطباق شخص اول

first- party conformity assessment activity

فعالیت ارزیابی انطباقی است که به وسیله شخص یا سازمانی که "مورد" را تامین می کند ، انجام می شود

یادآوری عبارات شخص اول ، دوم و ثالث که برای مشخص کردن فعالیت های ارزیابی انطباق استفاده می شوند بادر نظر داشتن "مورد" داده شده نباید با شخصیت قانونی طرف های مرتبط با قرارداد اشتباه گرفته شوند .

۳-۲ فعالیت ارزیابی انطباق شخص دوم

second - party conformity assessment activity

فعالیت ارزیابی انطباقی است که به وسیله شخص یا سازمانی که درخصوص "مورد" به عنوان کاربر ذینفع است ، انجام می گیرد

یادآوری ۱ اشخاص یا سازمان های انجام دهنده فعالیتهای ارزیابی انطباق شخص دوم به عنوان مثال خریداران یا کاربران محصولات یا مشتریان بالقوه هستند که در جستجوی اطمینان از سیستم مدیریت تامین کننده یا سازمانهای نماینده این منافع میباشند .

یادآوری ۲ به یادآوری بند ۲-۲ رجوع شود .

۴-۲ فعالیت ارزیابی انطباق شخص ثالث

third - party conformity assessment activity

فعالیت ارزیابی انطباقی است که توسط شخص یا سازمانی انجام می شود که مستقل از شخص یا سازمان ارائه دهنده مورد و منافع کاربر آن مورد می باشد.

یادآوری ۱ معیاراستقلال نهاد های ارزیابی انطباق و تائید صلاحیت در استانداردهای بین المللی و راهنماهای مربوط به فعالیتهایشان ارائه شده است.(به کتابنامه رجوع شود).

¹ - Object

participant ۱۰-۲ مشارکت کننده

مشارکت کننده در یک سیستم یا طرح

participant in a system or scheme

نهادی که بدون داشتن امکان مشارکت در مدیریت سیستم یا طرح تحت مقررات مربوطه فعالیت می کند

member ۱۱-۲ عضو

member of a system or scheme عضو یک سیستم یا طرح

نهادی که طبق مقررات مربوطه فعالیت نموده و امکان مشارکت در مدیریت سیستم یا طرح را

دارد

۳ اصطلاحات پایه

specified requirement ۱-۳ الزام مشخص شده

نیاز یا انتظاری که بیان شده است
یادآوری الزامات مشخص شده می توانند به صورت مدارک الزام آور^۱ مانند مقررات قانونی ، استانداردها و مشخصات فنی بیان گردند .

procedure ۲-۳ روش اجرایی

طریقه مشخص شده ای برای انجام یک فعالیت یا فرایند
[استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ ، بند ۳-۴-۵]

^۱ -Normative documents

product

۳-۳ محصول

ما حصل یک فرایند

[استاندارد ایران- ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ ، بند ۳-۴-۲]

یادآوری ۱ استاندارد ملی ایران- ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ چهار نوع کلی از محصول را مورد توجه قرار داده است: خدمات(مانند حمل و نقل) ، نرم افزار(مانند برنامه کامپیوتر ، فرهنگ لغت) ، سخت افزار(مانند قطعات مکانیکی موتور) ، مواد فرآوری شده (مانند روغن های روان کننده) . بسیاری از محصولات متشکل از اجزائی هستند که متعلق به انواع کلی مختلفی از محصول می باشند. اینکه یک محصول خدمت ، نرم افزار ، سخت افزار یا مواد فرآوری شده نامیده شود به جز غالب آن بستگی دارد .

یادآوری ۲ بیانیه انطباق توصیف شده در یادآوری ۱ بند ۵-۲ می تواند به عنوان محصول تائید انطباق (بند ۵-۲) تلقی شود .

۴ اصطلاحات ارزیابی انطباق مرتبط با مراحل "انتخاب" و "تعیین"

(به شکل الف - ۱ رجوع شود)

sampling

۱-۴ نمونه برداری

تهیه یک نمونه از "مورد ارزیابی انطباق" طبق یک روش اجرائی(۳-۲)

testing

۲-۴ آزمون

تعیین یک یا چند ویژگی از یک "مورد ارزیابی انطباق" بر طبق یک روش اجرائی(۳-۲)

یادآوری "آزمون" عموماً در خصوص مواد اولیه ، محصولات یا فرایندها به کار می رود .

inspection

۳-۴ بازرسی

بررسی طراحی محصول ، محصول (۳-۳) ، فرایند یا تاسیسات و تعیین انطباق آنها با الزامات

مشخص شده یا با الزامات عمومی بر مبنای قضاوت حرفه ای(اظهار نظر تخصصی)

یادآوری بازرسی فرایند می تواند شامل بازرسی اشخاص ، تسهیلات ، فناوری و روش ها^۱ باشد .

audit

۴-۴ ممیزی

فرایندی نظام یافته ، مستقل و مدون برای بدست آوردن سوابق ، "بیانیه های مبتنی بر واقعیت"^۲ یا سایر اطلاعات مرتبط و ارزیابی آنها به صورت عینی جهت تعیین میزانی که الزامات مشخص شده (۱-۳) برآورده می شوند

یادآوری در حالی که "ممیزی"^۳ برای سیستم های مدیریت کار برد دارد "ارزیابی"^۴ هم درخصوص نهاد های ارزیابی انطباق به صورتی عمومی تر به کار می رود .

peer assessment

۵-۴ ارزیابی همترازی

ارزیابی یک نهاد بر اساس الزامات مشخص شده (۱-۳) ، به وسیله نمایندگان سایر نهاد ها ی عضو یا توسط "نامزد های عضویت"^۵ یک گروه هم پیمان (۷-۱۰)

۵ اصطلاحات ارزیابی انطباق مرتبط با مرحله "بازنگری و تأیید انطباق"

(به شکل الف - ۱ رجوع شود)

review

۱-۵ بازنگری

تصدیق مناسب بودن ، کفایت و اثر بخشی فعالیت های مراحل "انتخاب" و "تعیین" و نتایج این فعالیتها ، در رابطه با اینکه الزامات مشخص شده (۱-۳) بوسیله یک "مورد ارزیابی انطباق" برآورده شده است

¹ - Methodology

² - Statements of fact

³ - Audit

⁴ - Assessment

^۵ - اصطلاح "نامزد های عضویت" در استاندارد ایران ایزو - آی ای سی ۱۷۰۴۰ سال ۱۳۸۷ برای مواردی در نظر گرفته شده است که گروه جدیدی در حال تشکیل است و در آن زمان هنوز نهادی در گروه عضویت ندارد.

attestation

۲-۵ تأیید انطباق

صدور بیانیه بر اساس تصمیم اخذ شده ، متعاقب بازرنگری (۱-۵) ، مبنی بر اینکه برآورده شدن الزامات مشخص شده (۱-۳) اثبات شده است

یادآوری ۱ بیانیه منتج شده که در این استاندارد به عنوان یک " بیانیه انطباق " ذکر شده است حاکی از تضمین برآورده شدن الزامات مشخص شده می باشد . چنین تضمینی به خودی خود شامل ضمانتهای قراردادی یا سایر ضمانتهای قانونی نمی گردد.

یادآوری ۲ فعالیتهای مربوط به تأیید انطباق شخص اول و شخص ثالث بوسیله اصطلاحات مندرج در بندهای ۴-۵ الی ۶-۵ از یکدیگر متمایز شده اند . برای تأیید انطباق شخص دوم هیچ اصطلاح خاصی موجود نیست .

scope of attestation

۳-۵ دامنه شمول تأیید انطباق

گستره یا ویژگیهای " موردهای ارزیابی انطباق " که مشمول تأیید انطباق (۲-۵) میشود

declaration

۴-۵ اظهار کردن

تأیید انطباق (۲-۵) توسط شخص اول

certification

۵-۵ گواهی کردن

تأیید انطباق (۲-۵) توسط شخص ثالث در ارتباط با محصولات ، فرایندها ، سیستم ها یا اشخاص یادآوری ۱ گواهی کردن سیستم مدیریت در برخی مواقع ثبت کردن نیز نامیده می شود .
یادآوری ۲ گواهی کردن برای کلیه "موردهای ارزیابی انطباق" کاربرد دارد به استثنای خود نهاد های ارزیابی انطباق که در خصوص آنها اصطلاح تأیید صلاحیت (۶-۵) به کار می رود.

accreditation

۶-۵ تأیید صلاحیت

تأیید انطباق (۲-۵) توسط شخص ثالث در ارتباط با یک نهاد ارزیابی انطباق (۲-۵) که حاکی از اثبات رسمی صلاحیت آن نهاد برای انجام وظایف ارزیابی انطباق مشخص شده می باشد

۶ اصطلاحات ارزیابی انطباق مرتبط با بازبینی

(به شکل الف - ۱ رجوع شود)

۱-۶ بازبینی **surveillance**

تکرار نظام مند فعالیت های ارزیابی انطباق به عنوان مبنائی برای حفظ اعتبار بیانیه انطباق

۲-۶ تعلیق **suspension**

نامعتبر کردن موقتی بیانیه انطباق برای تمامی یا بخشی از دامنه شمول مشخص شده در تأیید انطباق (۳-۵)

۳-۶ ابطال **withdrawal**

revocation

فسخ

لغو کردن بیانیه انطباق

۴-۶ درخواست رسیدگی مجدد **appeal**

درخواستی که توسط تامین کننده ی "مورد ارزیابی انطباق" به منظور بررسی مجدد به یک نهاد ارزیابی انطباق (۲-۵) یا نهاد تأیید صلاحیت (۲-۶) که تصمیم مربوط به آن "مورد" را اتخاذ نموده است ، داده میشود

۵-۶ شکایت **complaint**

بیان نارضایتیِ بغیر از درخواست رسیدگی مجدد (۴-۶) که توسط هر فرد یا سازمان به نهاد ارزیابی انطباق (۲-۵) یا نهاد تأیید صلاحیت (۲-۶) در ارتباط با فعالیت های آن نهادی که انتظار پاسخ از آن میروود ، ابراز می شود

اصطلاحات مرتبط با ارزیابی انطباق و تسهیل تجارت ۷

یادآوری عبارت کلی "نتیجه ارزیابی انطباق" که در بندهای ۴-۷ الی ۹-۷ به کار رفته است به معنی محصول (۳-۳) هر گونه فعالیت ارزیابی انطباق است (به طور مثال یک گزارش یا گواهی نامه) و میتواند یک یافته عدم انطباق را شامل گردد .

۱-۷ تأییدیه approval

مجوز برای یک محصول (۳-۳) یا فرایند که قرار است به بازار عرضه شود یا برای مقاصد بیان شده یا طبق شرایط بیان شده استفاده شود
یادآوری تأییدیه می تواند بر مبنای برآورده شدن الزامات مشخص شده (۱-۳) یا بر اساس انجام یافتن روش های اجرائی (۲-۳) مشخص شده باشد.

۲-۷ برگزیدن designation

صدور مجوز دولتی به یک نهاد ارزیابی انطباق (۲-۵) برای انجام فعالیت های ارزیابی انطباق مشخص شده

۳-۷ مرجع برگزیننده designating authority

نهاد تاسیس شده در تشکیلات دولت یا مجاز شناخته شده^۱ برای برگزیدن ، تعلیق یا ابطال برگزیده شدن نهاد های ارزیابی انطباق (۲-۵) ، یا رفع تعلیق در مورد برگزیدن (۲-۷) آنها

۴-۷ برابری equivalence

برابری نتایج ارزیابی انطباق

equivalence of conformity assessment results

کفایت نتایج مختلف ارزیابی انطباق برای ایجاد تضمین انطباق در سطح یکسان با توجه به الزامات مشخص شده (۱-۳) یکسان

¹ -Empowered by government

recognition به رسمیت شناختن ۵-۷

به رسمیت شناختن نتایج ارزیابی انطباق

recognition of conformity assessment results

پذیرفتن اعتبار نتایج ارزیابی انطباق ارائه شده توسط شخص یا نهاد دیگر

acceptance قبول کردن ۶-۷

قبول کردن نتایج ارزیابی انطباق

acceptance of conformity assessment results

به کار بردن نتیجه ارزیابی انطباق ارائه شده توسط شخص یا نهاد دیگر

unilateral arrangement ترتیبات یک جانبه ۷-۷

ترتیباتی که به موجب آن یک طرف^۱ نتایج ارزیابی انطباق طرف دیگر را به رسمیت می شناسد یا قبول می کند

bilateral arrangement ترتیبات دو جانبه ۸-۷

ترتیباتی که به موجب آن دو طرف نتایج ارزیابی انطباق همدیگر را به رسمیت می شناسند یا قبول می کنند

multilateral arrangement ترتیبات چند جانبه ۹-۷

ترتیباتی که به موجب آن بیش از دو طرف نتایج ارزیابی انطباق طرف های دیگر را به رسمیت می شناسند یا قبول میکنند

agreement group گروه هم پیمان ۱۰-۷

نهادهایی که امضاء کننده موافقت نامه ای می باشند که بر ترتیباتی مبتنی است

reciprocity رابطه دو سویه ۱۱-۷

ارتباط بین دو طرف هرگاه طرفین نسبت به همدیگر حقوق و تعهدات یکسانی داشته باشند .

¹-Party

یادآوری ۱ رابطه دو سویه می تواند در ترتیبات چند جانبه متشکل از شبکه ای از ارتباطات دو سویه دو جانبه بوجود آید .

یادآوری ۲ اگرچه حقوق و تعهدات یکسان است ولی فرصت های ناشی از آنها می تواند متفاوت باشد که در این صورت ممکن است منجر به ارتباطات نابرابر بین طرفین گردد .

equal treatment

۱۲-۷ رفتار یکسان

رفتار اعمال شده در مورد محصولات (۳-۳) یا فرایندهای یک تامین کننده ، در یک وضعیت قابل مقایسه که نامطلوب تر از رفتار اعمال شده در مورد محصولات یا فرایندهای مشابه هر تامین کننده دیگری نباشد

national treatment

۱۳-۷ رفتار ملی

رفتار اعمال شده در مورد محصولات (۳-۳) یا فرایندهای با منشاء کشورهای دیگر، در یک وضعیت قابل مقایسه که نامطلوب تر از رفتار اعمال شده در مورد محصولات یا فرایندهای مشابه با منشاء ملی نباشد

equal and national treatment

۱۴-۷ رفتار ملی و یکسان

رفتار اعمال شده در مورد محصولات (۳-۳) یا فرایندهای با منشاء کشورهای دیگر، در یک وضعیت قابل مقایسه که نامطلوب تر از رفتار اعمال شده در مورد محصولات و فرایندهای مشابه با منشاء ملی یا با منشاء هر کشور دیگری نباشد

پیوست الف (برای آگاهی)

اصول ارزیابی انطباق

الف-۱ رویکرد کاری

الف-۱-۱ ارزیابی انطباق مجموعه ای از سه کار متوالی است که نیاز یا تقاضای مربوط به اثبات اینکه الزامات مشخص شده برآورده شده است را تامین می نماید :

- انتخاب

- تعیین

- بازنگری و تأیید انطباق

چنین اثباتی می تواند محتوا یا اعتبار ادعاهای مربوط به برآورده شدن الزامات مشخص شده را افزایش دهد و به کاربران در مورد چنین ادعاهائی اطمینان بیشتری بخشد . استانداردها اغلب به عنوان الزامات مشخص شده به کار می روند زیرا آنها اجماع گسترده ای از آنچه که در یک وضعیت مورد نظر مطلوب است را ارائه می دهند . در نتیجه ارزیابی انطباق اغلب به عنوان یک فعالیت مرتبط با استانداردها در نظر گرفته شده است .

الف-۱-۲ ارزیابی انطباق ممکن است در مورد محصولات (طبق تعریف ، خدمات را نیز شامل می گردد) ، فرایندها ، سیستم ها و اشخاص ، وهمچنین در مورد نهاد هائی که خدمات ارزیابی انطباق را انجام می دهند ، به کار رود . برای سهولت در این استاندارد ، عبارت " مورد ارزیابی انطباق" در مجموع برای ارجاع به هر یک یا همه این مقوله ها^۱ به کار می رود .

الف-۱-۳ هر یک از کاربران مختلف ارزیابی انطباق نیازهای خاص خود را دارند . در نتیجه تفاوت زیادی در انواع مختلف ارزیابی انطباق انجام شده ، وجود دارد . با این حال تمامی انواع ارزیابی انطباق رویکرد عمومی مشابهی را طبق آنچه در شکل الف-۱ ارائه شده است ، دنبال می کنند .

الف-۱-۴ نماد تصویری الف در شکل الف-۱ یک کار ارزیابی انطباق را ارائه میدهد . فعالیت های اختصاصی در هر کار می تواند از یک نوع ارزیابی انطباق تا نوع دیگر بر اساس نیازهای کاربران ، ماهیت الزامات مشخص شده و " مورد ارزیابی انطباق" مربوطه ، متفاوت باشند .

الف-۱-۵ نماد تصویری ب در شکل الف-۱ برون داد حاصل از یک کار و همچنین درون داد کار بعدی را نشان می دهد . ماهیت برون داد بسته به فعالیت های خاص انجام شده ، متفاوت است .

^۱ -Entities

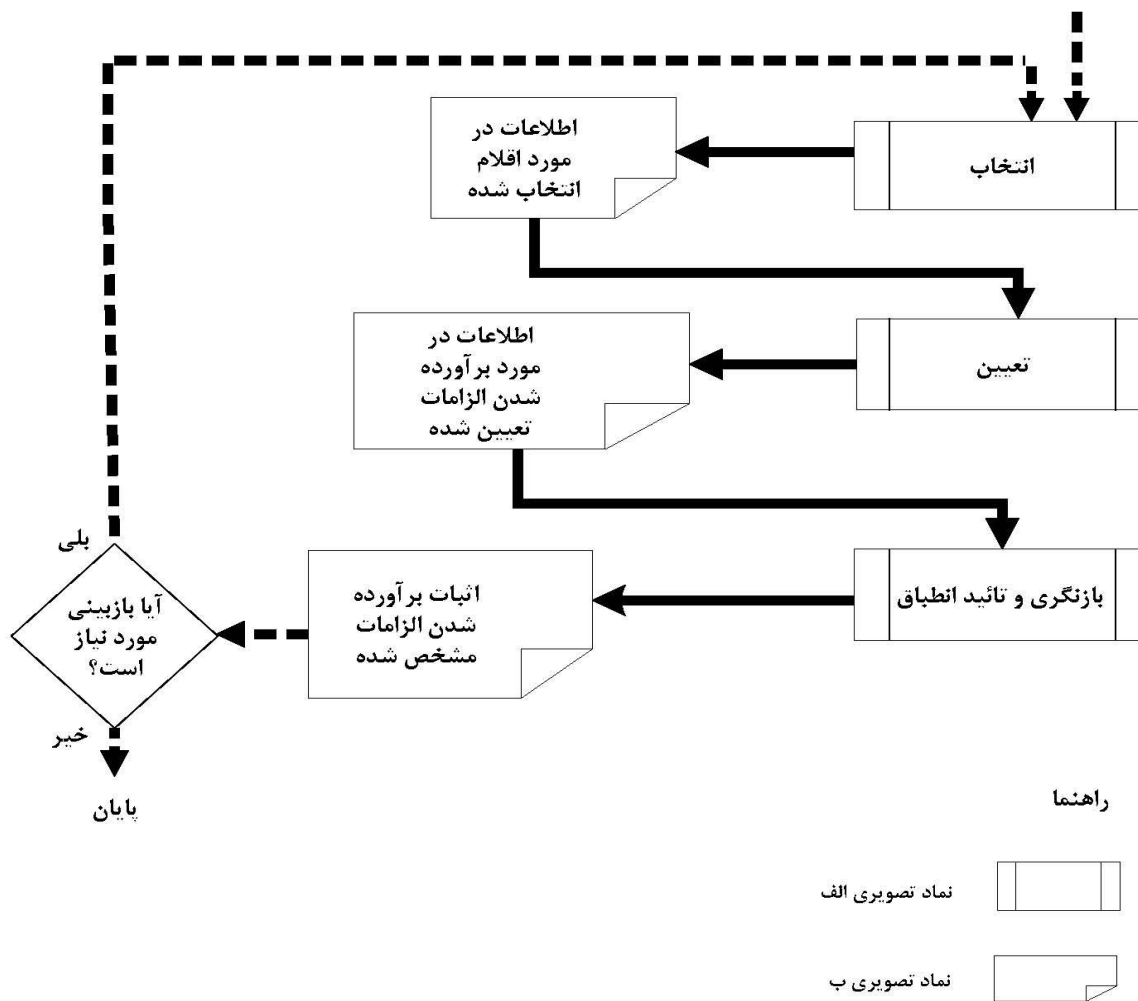
الف -۱-۶ پیکان های با خط پیوسته در شکل الف -۱ کارهای ارزیابی انطباق و دروندادها یا برون داد های آنها را به هم ارتباط می دهد . پیکان های با خط گسسته نیاز ها یا تقاضاهای احتمالی برای ارزیابی انطباق را بیان می کند .

الف -۱-۷ فعالیت های ارزیابی انطباق می تواند به صورت "شخص اول" ، "شخص دوم" یا "شخص ثالث" مشخص گردد . به طور کلی برای هر یک از این رده ها :

- فعالیت های ارزیابی انطباق تحت کنترل یا هدایت آن نوع نهاد یا فردی می باشد که در تعریف آمده است .

- تصمیم مهمی که تائید انطباق بر مبنای آن انجام می شود ، توسط آن نوع نهاد یا فردی اتخاذ می گردد که در تعریف آمده است .

ضرورت اثبات برآوردن الزامات مشخص شده

شکل الف - ۱ رویکرد کاری به ارزیابی انطباق

الف - ۲ - مرحله انتخاب

الف - ۲ - ۱ - مرحله انتخاب ، فعالیت های طرح ریزی و آماده سازی به منظور جمع آوری یا ارائه کلیه اطلاعات و دروندادهای مورد نیاز برای کار بعدی مرحله تعیین را شامل می شود. فعالیت های مرحله انتخاب به طور گسترده ای از نظر تعداد و پیچیدگی متفاوت است . در برخی موارد ممکن است این فعالیت به صورت خیلی جزئی مورد نیاز باشد .

الف - ۲ - ۲ - برای انتخاب " مورد ارزیابی انطباق " ممکن است نیاز باشد ملاحظات مدنظر قرار گیرد . "مورد" غالباً ممکن است شمار زیادی از مقوله های یکسان ، تولید مداوم ، فرایندی پیوسته یا سیستم ، یا مکان های متعددی را شامل گردد . در چنین حالتی ممکن است لازم باشد نمونه برداری یا انتخاب نمونه های مورد استفاده برای فعالیت های مرحله تعیین مورد ملاحظه قرار گیرد . برای مثال ، طرح نمونه برداری از آب رود خانه در رابطه با اثبات برآورده شدن الزامات آلودگی مثالی در خور ملاحظه و با اهمیت از فعالیت نمونه برداری می باشد . با این حال گاهی "مورد" میتواند کل حجم نمونه باشد ، مثلاً در مواقعی که " مورد ارزیابی انطباق " یک محصول تک یا منحصر به فرد باشد . حتی در چنین حالتی ، ممکن است در نمونه برداری نیاز باشد یک قسمت از تمامی " مورد " که معرف کل است انتخاب گردد (مثلاً انتخاب قسمتهای بحرانی از یک پل برای تعیین خستگی مواد)

الف - ۲ - ۳ - همچنین شاید نیاز باشد به الزامات مشخص شده توجه گردد . در بسیاری موارد یک استاندارد یا الزامات قبلی دیگری وجود دارد . با این حال در هنگام بکارگیری الزامات از پیش موجود بایستی در خصوص "مورد خاص ارزیابی انطباق" دقت مبذول گردد . به طور مثال ممکن است در موقع به کار گیری استاندارد مدون درمورد لوله های فلزی برای لوله های پلاستیکی احتیاط ضرورت داشته باشد . در برخی موارد فقط مجموعه ای بسیار کلی از الزامات ممکن است موجود باشد که باید به منظور قابل درک یا قابل پذیرش بودن ارزیابی برای کاربران بسط یابد . برای مثال یک ناظر دولتی می تواند الزام نماید که محصول هیچ گونه ریسک های ایمنی غیر قابل قبولی نداشته باشد (الزامات عمومی) و انتظار می رود یک نهاد گواهی کننده الزامات خاصی را برای محصولات گواهی شده منحصر به فرد یا انواع محصولات تعیین نماید یا ممکن است لازم باشد در هنگامی که سیستم مدیریت به برآورده شدن الزامات خاص مربوط به خدمت تاکید دارد بر الزامات عمومی سیستم مدیریت بیشتر تمرکز گردد .

الف - ۲ - ۴ - همچنین فعالیت مرحله انتخاب می تواند شامل گزینش مناسب ترین روش های اجرائی (به طور مثال روش های آزمون یا بازرسی) مورد استفاده در فعالیت های مرحله تعیین باشد . در مورد فعالیت های مرحله تعیین غیرمعمول نیست که نیاز به تدوین روش های جدید یا اصلاح شده ای باشد . در چنین مواقعی ممکن است انتخاب محل های مناسب ، شرایط مناسب یا افرادی برای انجام روش اجرائی لازم باشد .

الف - ۲ - ۵ در نهایت ، برای انجام صحیح فعالیت های مرحله تعیین به شکلی مناسب ممکن است اطلاعات اضافی مورد نیاز باشد به طوریکه اثبات اثر بخش برآورده شدن الزامات مشخص شده امکان پذیر شود . برای مثال ، دامنه شمول آزمون برای اینکه تحت پوشش تأیید صلاحیت آزمایشگاه قرار گیرد باید مشخص شود تا فعالیت های مناسب مرحله تعیین بتواند انجام شود یا ممکن است لازم باشد یک خدمت قبل از انجام فعالیت های مرحله تعیین به نحو مناسب تشریح گردد . همچنین یک فعالیت مرحله تعیین می تواند به تنهایی یک بازنگری اطلاعات باشد و آن اطلاعات باید شناسائی و جمع آوری گردد . برای مثال ممکن است یک نسخه از دستورالعمل استفاده از محصول یا علائم هشدار دهنده مورد نیاز باشد .

الف - ۲ - ۶ در شکل الف - ۱ ، تمامی اطلاعات ، نمونه ها (اگر نمونه برداری استفاده شود) ، تصمیمات و سایر برون داده های حاصل از فعالیت مرحله انتخاب به عنوان " اطلاعات اقلام انتخاب شده " ارائه شده است .

الف - ۳ - مرحله تعیین

الف - ۳ - ۱ فعالیت های مرحله تعیین به منظور تدوین کامل اطلاعات مرتبط با برآورده شدن الزامات مشخص شده برای " مورد ارزیابی انطباق " یا نمونه ای از آن انجام می گیرد . برخی از انواع فعالیت های مرحله تعیین در بند ۴ تعریف شده است .

الف - ۳ - ۲ اصطلاحات آزمون (۲-۴) ، بازرسی (۳-۴) ، ممیزی (۴-۴) و ارزیابی همترازی (۴-۵) که فقط به عنوان انواع فعالیت های مرحله تعیین تعریف شده است ، ممکن است با " سیستم " یا " طرح " برای تشریح سیستم های ارزیابی انطباق یا طرح هایی که نوع فعالیت مرحله تعیین ارائه شده را شامل میگردند ، استفاده گردند . بنابراین یک " سیستم ارزیابی همترازی " عبارتست از یک سیستم ارزیابی انطباق که شامل ارزیابی همترازی به عنوان فعالیت مرحله تعیین است.

الف - ۳ - ۳ فعالیتهای گوناگون مرحله تعیین فاقد نام یا مشخصه خاصی هستند . مثالی در این باره ، بررسی یا تحلیل یک طرح یا سایر اطلاعات توصیفی در رابطه با الزامات مشخص شده می باشد . هر یک از حوزه های فرعی ارزیابی انطباق (به طور مثال آزمون ، گواهی کردن و تأیید صلاحیت) می تواند اصطلاحات تعریف شده ای برای فعالیت های مرحله تعیین که مختص به آن حوزه فرعی است را داشته باشد . در این استاندارد یا در عمل هیچگونه اصطلاح عام برای معرفی کلیه فعالیت های مرحله تعیین به کار گرفته نشده است .

الف - ۳ - ۴ برای درک شفاف فعالیت های مرحله تعیین که به عنوان آزمون یا بازرسی توصیف شده است ، بایستی دقت به عمل آید .

الف - ۳ - ۵ در شکل الف - ۱ ، کلیه برونده‌های کار مرحله تعیین به عنوان " اطلاعات برآورده شدن الزامات مشخص شده " ، نشان داده شده است . برونداد ترکیبی از کلیه اطلاعات به وجود آمده طی فعالیت مرحله تعیین است ، به همانگونه که تمامی دروندا‌های کار مرحله تعیین نیز چنین می باشند . برونداد معمولاً به گونه ای سازمان دهی می شود که فعالیت های مرحله بازنگری و تأیید انطباق راتسهیل نماید.

الف - ۴ - مرحله بازنگری و تأیید انطباق

الف - ۴ - ۱ مرحله نهائی بررسی کردن قبل از اتخاذ تصمیم مهم ، مرحله بازنگری (۵-۱) است بدین منظور که آیا برآورده شدن الزامات مشخص شده در خصوص " مورد ارزیابی انطباق " به شکل قابل اطمینانی اثبات شده است یا خیر . تأیید انطباق (۵-۲) منجر به بیانیه ای یا شکلی می گردد که سهولت در دسترس کلیه کاربران بالقوه قرار گیرد . " بیانیه انطباق " عبارت عامی است که به منظو در بر گرفتن کلیه روش های اطلاع دادن در رابطه با اینکه برآورده شدن الزامات مشخص شده اثبات شده است مورد استفاده قرار میگیرد..

الف - ۴ - ۲ اگر برآورده شدن الزامات مشخص شده اثبات نشود ، یافته عدم انطباق می تواند گزارش گردد.

الف - ۴ - ۳ اصطلاحات اظهارکردن (۵-۴) ، گواهی کردن (۵-۵) و تأیید صلاحیت (۵-۶) که فقط به عنوان انواع تأیید انطباق تعریف شده است ، می تواند با سیستم یا طرح به منظور تشریح طرحها یا سیستم های ارزیابی انطباق استفاده شود که نوع فعالیت تأیید انطباق بیان شده در مرحله نهائی را شامل میگردند . بنابراین سیستم گواهی کردن یک سیستم ارزیابی انطباق است که مرحله انتخاب ، مرحله تعیین ، مرحله بازنگری و گواهی کردن نهائی را به عنوان فعالیت تأیید انطباق شامل می گردد.

الف - ۴ - ۴ در شکل الف - ۱ تمامی برونداد حاصل از مرحله بازنگری و کار تأیید انطباق به عنوان " برآورده شدن الزامات مشخص شده اثبات شده " ارائه شده است.

الف - ۵ - نیاز برای بازبینی

الف - ۵ - ۱ ارزیابی انطباق زمانی خاتمه می یابد که تأیید انطباق انجام شده باشد . با این حال در برخی موارد برای حفظ اعتبار بیانیه حاصل از تأیید انطباق ، تکرار نظام مند کارها در شکل الف - ۱ ممکن است ضروری باشد . خواسته های کاربران محرک چنین فعالیت هائی است . به طور مثال یک " مورد ارزیابی انطباق " ممکن است در اثر زمان تغییر کند که می تواند بر تداوم برآورده شدن

الزامات مشخص شده تاثیرگذار باشد . یا کاربران ممکن است تقاضای تداوم اثبات برآورده شدن الزامات مشخص شده راداشته باشند. برای مثال وقتی محصولی به طور مستمر تولید شده است .

الف - ۵ - ۲ فعالیت های انجام شده در بازبینی به منظور برطرف کردن نیاز برای حفظ اعتبار بیانیه موجود که حاصل تائید انطباق است طرح ریزی میشود . معمولاً تکرار کاملی از ارزیابی اولیه در هر دوره بازبینی برای تامین این خواسته ضروری نیست . بنابراین فعالیت ها در هر کار در شکل الف - ۱ در طول بازبینی می تواند کاهش یابد و یا با فعالیت های انجام شده در ارزیابی اولیه متفاوت باشد .

الف - ۵ - ۳ فعالیت های مرحله انتخاب هم در ارزیابی اولیه و هم در بازبینی به کار میروند . به هر حال ممکن است در بازبینی به کلی گزینش های متفاوتی به کار رود . برای مثال یک آزمون برای یک محصول ممکن است در ارزیابی اولیه انتخاب شده باشد . در بازبینی ممکن است یک بازرسی برای تعیین اینکه یک نمونه از محصول ، مشابه نمونه اولیه آزمون شده است انتخاب گردد . در حقیقت گزینه ها در فعالیت مرحله انتخاب ممکن است گهگاه بر اساس اطلاعات بازبینی دوره ای قبلی و سایر دروندادها تغییر کنند . تحلیل مداوم ریسک و یا مورد توجه قراردادن بازخورد بازار در خصوص برآورده شدن واقعی الزامات مشخص شده ممکن است بخشی از فعالیت های مرحله انتخاب در بازبینی باشد .

الف - ۵ - ۴ علاوه بر آن گزینه ها در مورد الزامات مشخص شده نیز می توانند متفاوت باشد . برای مثال فقط یک زیر مجموعه از الزامات مشخص شده در هر بار بازبینی مورد نظر ممکن است انتخاب شود یا به طور مشابه فقط بخشی از " مورد ارزیابی انطباق " ممکن است برای فعالیت مرحله تعیین در بازبینی انتخاب گردد ؛ برای مثال در هنگام بازبینی ممکن است فقط بخشی از نهاد گواهی کننده تائید صلاحیت شده ، ممیزی گردد .

الف - ۵ - ۵ همان طور که در بالا اشاره شد گزینش های متفاوت در مرحله انتخاب می تواند در فرایند بازبینی به فعالیت های مرحله تعیین متفاوت منجر گردد . با این حال هم در ارزیابی اولیه و هم در بازبینی ، برونداد فعالیت مرحله انتخاب ، نوع فعالیت های مرحله تعیین و نحوه انجام آنها را تعریف و مشخص می نماید.

الف - ۵ - ۶ کار مرحله بازنگری و تائید انطباق همچنین در هر دو مورد ارزیابی اولیه و بازبینی به کار میرود . در بازبینی ، بررسی تمام بروندادها و دروندادها در شکل الف - ۱ به یک تصمیم که آیا اعتبار بیانیه حاصل از تائید انطباق تداوم مییابد یا نه ، منجر می شود . در بسیاری موارد اگر اعتبار بیانیه تداوم یابد هیچگونه اقدام خاصی انجام نمی گیرد . در سایر موارد اگر دامنه شمول تائید انطباق افزایش یافته باشد بیانیه جدید انطباق ممکن است صادر شود .

الف - ۵ - ۷ اگر تصمیم این باشد که بیانیه انطباق دیگر اعتبار نداشته باشد ، فعالیت های مقتضی برای راهنمایی کاربران ضروری است در رابطه با اینکه مثلاً دامنه شمول تائید انطباق کاهش پیدا کرده است یا بیانیه ، تعلیق یا ابطال شده است .

پیوست ب (برای آگاهی)

اصطلاحات مرتبط تعریف شده در سایر مدارک

ب-۱ اصطلاحات عمومی با معانی خاص در سایر استانداردهای سری ISO/IEC 17000
ب-۱-۱ اصطلاحات مرکب تعریف شده مرتبط با تأیید صلاحیت برای مقاصد استاندارد
ISO/IEC 17011

accreditation body logo	لوگوی نهاد تأیید صلاحیت
accreditation certificate	گواهی تأیید صلاحیت
accreditation symbol	علامت تأیید صلاحیت
extending accreditation	افزایش دامنه شمول تأیید صلاحیت
reducing accreditation	کاهش دامنه شمول تأیید صلاحیت
scope of accreditation	دامنه شمول تأیید صلاحیت
suspending accreditation	تعليق دامنه صلاحیت

ب-۱-۲ اصطلاحات عمومی با معانی خاص مرتبط با گواهی کردن اشخاص برای مقاصد استاندارد
ISO/IEC 17024

competence	شایستگی
evaluation	ارزشیابی
examiner	بررسی کننده
qualification	واجد شرایط

ب-۱-۳ اصطلاحات مرکب تعریف شده مرتبط با علائم انطباق برای مقاصد استاندارد ISO/IEC 17030

issuer of a third-party mark of conformity	صادر کننده علامت انطباق شخص ثالث
owner of a third-party mark of conformity	مالک علامت انطباق شخص ثالث
third-party mark of conformity	علامت انطباق شخص ثالث

ب-۲-۲ اصطلاحات تعریف شده در استانداردهای خارج از سری استانداردهای ISO/IEC 17000

calibration	کالیبراسیون
capability	توانمندی
characteristic	ویژگی
competence	شایستگی
conformity	انطباق
customer	مشتری
document	مدرک
information	اطلاعات
measurement	اندازه گیری
organization	سازمان
process	فرایند
Specification	مشخصات
supplier	تامین کننده
system	سیستم
validation	صحه گذاری
verification	تصدیق

کتابنامه

برای سیستم های ارزیابی انطباق بر اساس فعالیت های مرحله تعیین

- [۱] استاندارد ایران - ایزو ۱۷۰۲۰: سال ۱۳۸۱، معیارهای عمومی برای فعالیت انواع مختلف سازمان های بازرسی کننده
- [۲] استاندارد ایران - ایزو ۱۷۰۲۵: سال ۱۳۸۶، الزامات عمومی برای احراز صلاحیت آزمایشگاههای آزمون و کالیبراسیون
- [۳] استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۴۰ سال ۱۳۸۷، ارزیابی انطباق - الزامات عمومی برای ارزیابی همترازی نهادهای ارزیابی انطباق و نهادهای تائید صلاحیت
- [۴] استاندارد ایران - ایزو ۱۹۰۱۱: سال ۱۳۸۶، راهنمایی هایی برای ممیزی سیستم های مدیریت کیفیت و/یا مدیریت زیست محیطی

برای سیستم های ارزیابی انطباق بر اساس فعالیت های مرحله تائید انطباق

- [۵] ISO/IEC 17011:2004, Conformity assessment-Customer satisfaction-Guidelines for complaints handling in organizations
- [۶] ISO/IEC 17021:2006, Conformity assessment-Requirements for bodies and certification for management systems
- [۷] استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۲۴ سال ۱۳۸۶، ارزیابی انطباق - الزامات عمومی برای نهادهای اجراکننده سیستم های گواهی کردن محصول
- [۸] ISO/IEC Guide 65:1996, General requirements for bodies operating product certification systems

برای بیانیه های انطباق

[۹] استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۳۰ سال ۱۳۸۶ ، ارزیابی انطباق - الزامات عمومی برای علائم انطباق شخص ثالث

[۱۰] استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۵۰ سال ۱۳۸۶ ، ارزیابی انطباق توسط تامین کننده - بخش ۱ الزامات عمومی

برای به رسمیت شناختن و قبول کردن نتایج ارزیابی انطباق

[۱۱] ISO/IEC Guide 68:2002, Arrangements for the recognition and acceptance of conformity assessment results

برای اصطلاحات مرتبط

ISO 3534 (all parts) , Statistics – Vocabulary and symbols [۱۲]

[۱۳] استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۰ سال ۱۳۸۰ ، سیستم های مدیریت کیفیت - مبانی و واژگان

ISO/IEC Guide 2:2004, Standardization and related activities-General vocabulary [۱۴]

[۱۵] استاندارد ملی ایران ، شماره ۴۷۲۳، ال ۱۳۷۸ ، واژه ها و اصطلاحات عمومی اندازه شناسی

فهرست الفبائی (فارسی به انگلیسی)

آ	
testing 4.2	آزمون (۲-۴)
الف	
withdrawal 6.3	ابطال (۳-۶)
conformity assessment 2.1	ارزیابی انطباق (۱-۲)
peer assessment 4.5	ارزیابی همترازی (۵-۴)
declaration 5.4	اظهار کردن (۴-۵)
specified requirment 3.1	الزام مشخص شده (۱-۳)
ب	
surveillance 6.1	بازبینی (۱-۶)
inspection 4.3	بازرسی (۳-۴)
review 5.1	بازنگری (۱-۵)
designation 7.2	برگزیدن (۲ -۷)
equivalence 7.4	برابری (۴-۷)
equivalence of conformity assessment 7.4	برابری نتایج ارزیابی انطباق (۴-۷)
conformity assessment programme 2.8	برنامه ارزیابی انطباق (۸-۲)
recognition 7.5	به رسمیت شناختن (۵-۷)
recognition of conformity assessment results 7.5	به رسمیت شناختن نتایج ارزیابی انطباق (۵-۷)
ت	
attestation 5.2	تائید انطباق (۲-۵)
approval 7.1	تائیدیه (۱-۷)
multilateral arrangement 7.9	ترتیبات چند جانبه (۹-۷)
bilateral arrangement 7.8	ترتیبات دو جانبه (۸-۷)
unilateral arrangement 7.7	ترتیبات یک جانبه (۷-۷)
suspension 6.2	تعليق (۲-۶)
د	
scope of attestation 5.3	دامنه شمول تائید انطباق (۳-۵)
access to a system or scheme 2.9	دسترسی به سیستم یا طرح (۹-۲)
ر	
bilateral arrangement 7.8	رابطه دو سویه (۸-۷)
national treatment 7.13	رفتار ملی (۱۳-۷)
equal and national treatment 7.14	رفتار ملی و یکسان (۱۴-۷)

equal treatment 7.12	رفتار یکسان (۷-۱۲)
س	
conformity assessment system 2.7	سیستم ارزیابی انطباق (۲-۷)
ش	
complaint 6.5	شکایت (۶-۵)
ط	
conformity assessment scheme 2.8	طرح ارزیابی انطباق (۲-۸)
ع	
member 2.11	عضو (۲-۱۱)
member of a system or scheme 2.11	عضو یک سیستم یا طرح (۲-۱۱)
ف	
revocation 6.3	فسخ (۶-۳)
first – party conformity assessment activity 2.2	فعالیت ارزیابی انطباق شخص اول (۲-۲)
third – party conformity assessment activity 2.4	فعالیت ارزیابی انطباق شخص ثالث (۲-۴)
second – party conformity assessment activity 2.3	فعالیت ارزیابی انطباق شخص دوم (۲-۳)
ق	
acceptance 7. 6	قبول کردن (۶-۷)
acceptance of conformity assessment results 7. 6	قبول کردن نتایج ارزیابی انطباق (۶-۷)
گ	
agreement group 7.10	گروه هم پیمان (۷-۱۰)
certification 5.5	گواهی کردن (۵-۵)
م	
product 3.3	محصول (۳-۳)
designating authority 7.3	مرجع برگزیننده (۳-۷)
participant 2.10	مشارکت کننده (۲-۱۰)
participant in a system or scheme 2.10	مشارکت کننده در یک سیستم یا طرح (۲-۱۰)
audit 4.4	ممیزی (۴-۴)
ن	
Sampling 4.1	نمونه برداری (۴-۱)
conformity assessment body 2. 5	نهاد ارزیابی انطباق (۲-۵)

فهرست الفبائی (انگلیسی به فارسی)

A	
acceptance 7.6	قبول کردن (۶-۷)
acceptance of conformity assessment results 7.6	قبول کردن نتایج ارزیابی انطباق (۶-۷)
access 2.9	دسترسی (۹-۲)
access to a system or scheme 2.9	دسترسی به سیستم یا طرح (۹-۲)
accreditation 5.6	تأیید صلاحیت (۶-۵)
agreement group 7.10	گروه هم پیمان (۱۰-۷)
appeal 6.4	در خواست رسیدگی مجدد (۴-۶)
accreditation body 2.6	نهاد تأیید صلاحیت (۶-۲)
approval 7.1	تأییدیه (۱-۷)
attestation 5.2	تأیید انطباق (۲-۵)
audit 4.4	ممیزی (۴-۴)
B	
bilateral arrangement 7.8	ترتیبات دو جانبه (۸-۷)
C	
certification 5.5	گواهی کردن (۵-۵)
complaint 6.5	شکایت (۵-۶)
conformity assessment 2.1	ارزیابی انطباق (۱-۲)
conformity assessment body 2.5	نهاد ارزیابی انطباق (۵-۲)
conformity assessment programme 2.8	برنامه ارزیابی انطباق (۸-۲)
conformity assessment scheme 2.8	طرح ارزیابی انطباق (۸-۲)
conformity assessment system 2.7	سیستم ارزیابی انطباق (۷-۲)
D	
declaration 5.4	اظهار کردن (۴-۵)
designating authority 7.3	مرجع برگزیننده (۳-۷)
designation 7.2	برگزیدن (۲-۷)
E	
equal and national treatment 7.14	رفتار ملی و یکسان (۱۴-۷)
equal treatment 7.12	رفتار یکسان (۱۲-۷)

equivalence 7.1	برابری (۴-۷)
equivalence of conformity assessment results 7.4	برابری نتایج ارزیابی انطباق (۴-۷)
F	
first – party conformity assessment activity 2.2	فعالیت ارزیابی انطباق شخص اول (۲-۲)
I	
inspection 4.3	بازرسی (۳-۴)
M	
member 2.11	عضو (۱۱-۲)
member of a system or scheme 2.11	عضو یک سیستم یا طرح (۱۱-۲)
multilateral arrangement 7.9	ترتیبات چند جانبه (۹-۷)
N	
national treatment 7.13	رفتار ملی (۱۳-۷)
P	
participant 2.10	مشارکت کننده (۱۰-۲)
participant in a system or scheme 2.10	مشارکت کننده در یک سیستم یا طرح (۱۰-۲)
peer assessment 4.5	ارزیابی همترازی (۵-۴)
procedure 3.2	روش اجرائی (۲-۳)
product 3.3	محصول (۳-۳)
R	
reciprocity 7.11	رابطه دو سویه (۱۱-۷)
recognition 7.5	به رسمیت شناختن (۵-۷)
recognition of conformity assessment results 7.5	به رسمیت شناختن نتایج ارزیابی انطباق (۵-۷)
review 5.1	بازنگری (۱-۵)
revocation 6.3	فسخ (۳-۶)
S	
sampling 4.1	نمونه برداری (۱-۴)
scope of attestation 5.3	دامنه شمول تائید انطباق (۳-۵)
second – party conformity assessment activity 2.3	فعالیت ارزیابی انطباق شخص دوم (۳-۲)
specified requirement 3.1	الزام مشخص شده (۱-۳)

surveillance 6.1 بازبینی (۱-۶)
suspension 6.2 تعلیق (۲-۶)

T

testing 4.2 آزمون (۲-۴)
third – party conformity assessment activity 2.4 فعالیت ارزیابی انطباق شخص ثالث (۴-۲)

U

unilateral arrangement 7.7 ترتیبات یک جانبه (۷-۷)

W

withdrawal 6.3 ابطال (۳-۶)

ICS: 01.040.30 ; 03.120.20

صفحه : ۲۹
